

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/113/2016
Identifikačné číslo spisu: 7015201327
Dátum vydania rozhodnutia: 28.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7015201327.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci navrhovateľa: W. X. J., bytom S. XX, J., zastúpeného JUDr. Máriou Kozákovou, advokátkou so sídlom Odborárska č. 7, Košice, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29.augusta č. 8, Bratislava, o vianočný príspevok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22.februára 2016, č.k. 4Sd/14/2015-25, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 22.februára 2016, č.k. 4Sd/14/2015-25, m e n í tak, že rozhodnutie - list odporkyne č.XXX XXX XXXX X zo dňa 24.11.2015 zrušuje a vec vracia odporkyni na ďalšie konanie.

II. Odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania, pozostávajúcich z trov poskytnutej právnej služby v sume 434,37 € do rúk právnej zástupkyne navrhovateľa, JUDr. Márie Kozákovej, v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 22.februára 2016, č.k. 4Sd/14/2015-25, potvrdil rozhodnutie - list odporkyne č.XXX XXX XXXX X zo dňa 24.11.2015, ktorým navrhovateľovi oznámila, že mu nevznikol nárok na vianočný príspevok. Súčasne navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

V preskúvanom rozhodnutí - liste odporkyňa poukázala na to, že obsah pojmu bydlisko nie je totožný s obsahom pojmu trvalý pobyt. Vzhľadom na to, že navrhovateľ v žiadosti o starobný dôchodok z 09.februára 2011 vyhlásil, že na adrese na území Slovenskej republiky sa nezdržiava a že jeho kontaktná adresa pre doručenie písomností je na území Českej republiky ako aj vzhľadom na preukazovanie žitia na účely § 116 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) mu nárok na vianočný príspevok nevznikol.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že z podaní navrhovateľa vyplýva, že navrhovateľ sa od roku 2011, odkedy mu bol v Českej republike priznaný starobný dôchodok, zdržiava v Českej republike, na Slovensku trávi s rodinou sviatky a rodinné udalosti a mal tu aj obchodné aktivity. Je rozvedený, rodinné väzby má, s výnimkou syna, na území Slovenskej republiky, kde je prihlásený na trvalý pobyt na

adrese S. XXX/XX, J. a podľa údajov v dávkovom spise odporkyne býva v Českej republike na adrese N. XX, N.. Na tom základe mal preukázať, že navrhovateľ nespĺnil zákonnú podmienku bydliska na území Slovenskej republiky pre vznik nároku na vianočný príspevok.

Krajský súd nepovažoval za dôvodnú námietku z navrhovateľa, podľa ktorej mala odporkyňa posudzovať otázku bydliska podľa článku 11 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004; poukázal na rozsudok Súdneho dvora C/361/2013 zo 16.septembra 2015, ktorým zamietol žalobu Európskej komisie proti Slovenskej republike vo veci vianočného príspevku. Súdny dvor rozhodnutie odôvodnil tým, že nebolo preukázané, že by vianočný príspevok mohol byť kvalifikovaný ako „dávka v starobe“ v zmysle článku 3 ods.1 písm. d) Nariadenia č. 883/2004 a z tohto dôvodu nie je možné pri určení bydliska v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 592/2006 Z.z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom starobného dôchodku (ďalej len „zákon o poskytovaní vianočného príspevku“) aplikovať článok 11 Nariadenia č. 883/2004.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Poukázal na to, že zákon o poskytovaní vianočného príspevku nemá definíciu bydliska. Ak v jeho prípade nie je možné aplikovať článok 11 Nariadenia č.883/2004, potom ani údaje, ktoré má odporkyňa, nemožno použiť posudzovaní jeho nároku na výplatu vianočného príspevku.

Z rozsudku krajského súdu podľa jeho názoru nie je preskúmateľné, ako súd hodnotil všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Odporkyňa z faktu, že v inom čase a v inom kontexte uviedol korešpondenčnú adresu, o niekoľko rokov neskôr vydedukovala, že na uvedenej adrese má aj bydlisko - krajský súd sa v odôvodnení rozsudku odvolal na zistenia odporkyne v dávkovom spise a tieto povýšil nad jeho tvrdenia. Z rozsudku nie je jasné, akými úvahami sa súd riadil pri posudzovaní jeho úmyslu trvale sa zdržiavať v určitom mieste.

Ťažisko jeho záujmov je na Slovensku, kde má rodinu, vlastní tu nehnuteľnosť a má tu založenú aj obchodnú spoločnosť, pravidelne podáva daňové priznanie. Pokiaľ ide o rodinné sviatky a udalosti, nešlo len o jednorazové akcie, niekoľko mesiacov ošetroval aj svoju sestru.

Navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 434,37 €.

Odporkyňa v stručnom vyjadrení poukázala na to, že bydliskom sa v zmysle Občianskeho súdneho poriadku rozumie miesto, kde sa osoba skutočne trvale zdržuje. Podľa preukázaného stavu veci - vyhlásenia navrhovateľa v žiadosti o starobný dôchodok z 09.februára 2011 sa na území Slovenskej republiky nezdržuje a všetku korešpondenciu žiada zasielať do Českej republiky. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nevyplatení vianočného príspevku, ktoré vydala formou listu.

Podľa § 1 ods. 1 zákona o poskytovaní vianočného príspevku poberateľovi starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, sociálneho dôchodku, vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku podľa osobitného predpisu, ktorý má nárok na výplatu tohto dôchodku v decembri kalendárneho roka a má bydlisko na území Slovenskej republiky, Sociálna poisťovňa, ak tento zákon neustanovuje inak, vypláti vianočný príspevok ako štátnu sociálnu dávku, ak suma dôchodku splatná v decembri kalendárneho roka nepresiahne 60% priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázané Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci kalendárnemu roku, v ktorom sa vypláca vianočný príspevok.

V zmysle § 1 ods. 6 zákona o poskytovaní vianočného príspevku na poukazovanie vianočného príspevku sa vzťahuje § 117 a § 275 zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 1 ods. 10 písm. a) zákona o poskytovaní vianočného príspevku na účely poskytovania vianočného príspevku poberateľovi dôchodku uvedenému v odsekoch 1, 2 a 5 sa prihliada aj na dôchodok vyplácaný z cudziny, ktorý je obdobný dôchodku uvedenému v písmene b) alebo v odseku 1.

V zmysle § 285 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom poistení štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne na úhradu nákladov na vianočný príspevok a na úhradu nákladov spojených s jeho výplatou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp.zn. 4 Sžso 7/2011 z 24. januára 2012 skonštatoval, že „Je bez akýchkoľvek pochybností, že zákon č. 592/2006 Z.z. nemá výslovné ustanovenia o konaní a rozhodovaní o vianočnom príspevku, hoci stanovuje podmienky nároku a okruh osôb, ktorým ako štátna sociálna dávka na výplatu prináleží. Zákonodarca v predmetnom zákone však upravil (§ 1 ods. 6 zákona), že na poukazovanie vianočného príspevku sa vzťahuje osobitný predpis s odkazom na zák. č. 461/2003 Z.z. Ak odporkyňa je zákonom určená na vyplatenie vianočného príspevku, je z povahy veci samozrejmé, že ak žiadny iný orgán nie je zákonom určený na rozhodnutie komu konkrétne a v akej výške má byť vianočný príspevok poukázaný, lebo spĺňa zákonom stanovené podmienky a rovnako žiadny iný orgán nie je zákonom určený na rozhodnutie, komu konkrétne nemá byť príplatok vyplatený, lebo nespĺňa zákonom stanovené podmienky, je výlučne odporkyňa oprávnená a povinná posúdiť komu konkrétne a v akej výške vianočný príspevok vypláti (poukáže), čo aj bez vydanie formalizovaného rozhodnutia a komu príspevok nevypláti. Ak je teda posudzovanie tejto otázky v pôsobnosti odporkyne, pretože inak by nemohla splniť zákonom stanovenú úlohu „vyplatiť“ príspevok (§ 1 ods. 1 zákona), je v prípade podania žiadosti o taký príspevok povinná o nevyplatení príspevku vydať rozhodnutie. Také rozhodnutie musí obsahovať dôvody, pre ktoré príspevok nepatrí. Ustanovenie § 1 ods. 6 zákona možno ústavne konformným spôsobom vykladať tak, že zákonodarca stanovil, že na konanie o vianočnom príspevku, ak bola podaná žiadosť o predmetný príspevok, sa vzťahujú ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. o konaní vo veciach sociálneho poistenia, keďže sa vypláca spolu s dôchodkovou dávkou, aj keď sa vianočný príspevok nezlučuje s dôchodkom. Ak sa teda začalo konanie o vianočný príspevok podaním žiadosti o vianočný príspevok, odporkyňa má o nej konať a rozhodnúť v súlade s ustanoveniami §§ 184 a 209 zákona č. 461/2003 Z.z. Najvyšší súd zdôrazňuje, že žiadateľ má právo poznať dôvody nevyhovenia jeho žiadosti, aby sa mohol efektívne brániť a uplatniť zákonné a ústavné možnosti preskúmania negatívneho rozhodnutia (§ 214 zák.č. 461/2003 Z.z., čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR). V danej súvislosti najvyšší súd pripomína, že právo na vydanie zákonného rozhodnutia o podanej žiadosti a právo na dôvody rozhodnutia je všeobecným princípom administratívneho konania, uznávaným aj na základe Rezolúcie Výboru ministrov (77) 31 Rady Európy a judikatúra najvyššieho súdu tento princíp trvale uplatňuje“.

Organizačná zložka Sociálnej poisťovne (v danom prípade ústredie) je povinná pred vydaním rozhodnutia postupovať tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe z jej činnosti. Rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú, je však povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania

nenavrhlí, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu vecí. Pri posudzovaní vecí objasňuje rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania. Dôkazy hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. (§ 195 a § 196 zákona o sociálnom poistení).

Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu vecí a musí obsahovať predpísané náležitosti; v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala (§ 209 zákona o sociálnom poistení).

Medzi účastníkmi konania je sporná otázka, či navrhovateľ mal v rozhodnom období bydlisko na území Slovenskej republiky.

Zákon o poskytovaní vianočného príspevku nedefinuje osobitným spôsobom, čo sa považuje za bydlisko na účely tohto zákona.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č.253/1998 Z.z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky pobytom na účely evidencie pobytu občanov sa rozumie trvalý pobyt a prechodný pobyt.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 253/1998 Z.z. trvalý pobyt je pobyt občana spravidla v mieste jeho stáleho bydliska na území Slovenskej republiky. Občan má v tom istom čase iba jeden trvalý pobyt.

Vzhľadom na evidenčný charakter prihlásenia sa občana na trvalý pobyt za bydlisko na účely § 1 ods. 1 zákona o poskytovaní vianočného príspevku treba podľa názoru odvolacieho súdu za bydlisko považovať miesto, kde sa táto osoba zdržuje s úmyslom trvale sa tu zdržiavať. Spravidla je to miesto, kde je prihlásená k trvalému pobytu, príp. miesto, kde má osoba rodinu, byt, zamestnanie, poskytovanú lekársku starostlivosť a pod. Existencia úmyslu osoby trvale sa zdržiavať na určitom mieste (mať tam bydlisko) je daná konkrétnymi okolnosťami prípadu, a to s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti prípadu, najmä na jej schopnosti a možnosti tu trvale žiť, jej sociálne a majetkové pomery v cudzine, rodinné a osobné pomery v tuzemsku a v cudzine.

Ak je sporné, či miesto, kde je osoba prihlásená na trvalý pobyt, je aj bydliskom na účely zákona o poskytovaní vianočného príspevku, pri riešení tejto otázky nie je možné vychádzať výlučne z predpisov, upravujúcich evidenciu pobytu občanov, ale je potrebné prihliadnúť aj na účel a predmet úpravy zákona o poskytovaní vianočného príspevku.

Podľa názoru odvolacieho súdu odporkyňa sa s otázkou bydliska navrhovateľa na účely výplaty vianočného príspevku v jednotlivých kalendárnych rokoch 2011 až 2014 pred vydaním preskúmaného rozhodnutia - listu z 24.novembra 2015 nevysporiadala dostatočne. Pokiaľ rozhodnutie o nevyplatení príspevku odôvodnila len skutočnosťou, že navrhovateľ v žiadosti o starobný dôchodok zo dňa 09.februára 2011 vyhlásil, že sa na území Slovenskej republiky nezdržiava a že si plní povinnosť preukazovať žitie na účely § 116 ods. 2 zákona o sociálnom poistení (dôkaz o plnení takej povinnosti z dávkového spisu ani nevyplýva), také rozhodnutie nemožno považovať za vydané na základe riadneho zistenia skutočného stavu vecí, ako to predpokladá ustanovenie § 195 a § 196 zákona o sociálnom poistení.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

V ďalšom konaní odporkyňa doplní dokazovanie v zmysle vyššie naznačeného, splnenie oboch podmienok nároku na výplatu vianočného príspevku (§ 1 ods. 1 zákona o poskytovaní vianočného príspevku) v rokoch 2011 až 2014 posúdi znovu a vo veci znovu rozhodne rozhodnutím, ktoré riadne

odôvodní.

O trovách konania odvolací súd vzhľadom na úspech navrhovateľa v konaní rozhodol v súlade s § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Navrhovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia, a to za 3 úkony právnej pomoci v roku 2015 (prevzatie a príprava, podanie návrhu na súd dňa 11.novembra 2015, doplnenie návrhu vo vzťahu k rozhodnutiu-listu z z 24.novembra 2015) po 61,87 € + režijný paušál 3x 8,39 € , za 2 úkony v roku 2016 (podanie súdu z 08.februára 2016, účasť na pojednávaní krajského súdu + odvolanie proti rozsudku) 3x 66,00 € + 3x režijný paušál á 8,53 €, spolu 434,37 €. Priznanú náhradu trov je odporkyňa podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 149 ods. 1 O.s.p. povinná zaplatiť do rúk právnej zástupkyne navrhovateľa, JUDr. Márie Kozákovej, v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.